

A NAGYSIMONYI KÖZSÉGBEN
HASZNÁLATOS TAJSZAVAK
GYŰJTEMÉNYE

▲

B a g y s i m o n y i

közseggben

használatos tájszavak

gyűjtésére

1966. január hó

Nagysimonyi községben használatos tájszavak

Nagysimonyi KEMENESALJA régi települése. A Celldömölk-Sárvár közti főutvonal un. "postaut" mellett épült. Hajdan szegényes jobbágyfalu volt, de megtermett itt régen is a gabona, gyümölcs, szőlő. Az állattenyésztése is jelentős volt. Régen sok juhot tartottak.

Lakossága 1570 fő. Eredetileg csak földműveléssel foglalkoztak. Ma a lakosságnak közel a fele eljár a faluból dolgozni, vasutra, üzemekbe. A "Dózsa Népe Tsz." műveli a falu határát. Gabona és növénytermeléssel, szarvasmarha, sertés és tyuktenyésztéssel foglalkozik. Jó szántóföldje kevés van.

Az Öregebbek sajátos "vasi" kiejtéssel beszélnek, sok tájszót használnak. Ezeket gyűjtötte össze iskolánk helytörténeti szakköre 1965-ben. A gyűjtésben található olyan szó is jócskán, melyeket esetleg máshol is használnak. Nem hagytuk ki őket a gyűjtésből, hogy a község teljes tájszó készlete együtt legyen. Valószínűnek tartjuk, hogy később is bukkanunk még olyan ritka szóra ami e gyűjteménybe tartozna.

Mivel viszonylag kevés ilyen gyűjtés látott napvilágot, Nagysimonyi községben használatos tájszavak sem kerültek a széles nyilvánosság elé, ezért munkálkodott ezen a szakkörünk, s esetleg indítványokat adunk más szakköröknek is az ilyen irányú gyűjtésre. Hiszen a nyelvünk is rohamosan fejlődik a technikával, és az évtizedek befedik ezeket az érdekesebb szavakat, kifejezéseket, tájszavakat, megmentésük szerény kötelességünk.

Szakkörünkkel ezt igyekeztünk pótolni.

Nagysimonyi, 1966. január 26.

Köcsög Endre
/Köcsög Endre/
ált. isk. igazgató
helytörténeti szakkör
vezetője

A

- 1./ abajnac /m/ : arra az emberre mondják, aki hanyag külsejére, munkája is rendetlen, nincsenek vele megelégedve.
/Abajnac egy ember lett eza Józsi/
/Eza zabrinac má mégin eeszakatt!/
/Acce azk aszt a kalánt!/
/Három akó borom van/
/Antujobb, miné előbb/
/Annyok! Léss má!/
/Aptyok! Kíss a zebid, gyúhecc!/
/Ennek a szasztónak a lába meg ee van törvö!/
/Ha a szasztófija üres a nabbajj./
- 2./ abrinac /f./ : hordót összetartó vaskarika
- 3./ acce /i.+nat.szó/ : add ide !
- 4./ akó /f./ : régi űrmérték /itt 56 liter/
- 5./ antujobb /nat.sz. + m./ : annál jobb
- 6./ annyok /f./ : a férj szólítja így kedvesen a feleségét
- 7./ aptyok /f./ : a feleség szólítja így kedvesen az urát
- 8./ asztó /f./ : asztal
- 9./ asztófia /f./ : asztalfiók
- 10./ akuratos /m./ : a kelletténél jobban megadja a módját valaminek
/Igen akuratos e gyember./

A

- 11./ ánalag /f./ : kénlap
/Vetté má ánalagot?/
/A zárnyékszéköt ki kő sernyi./
- 12./ árnyékszék /f./ : WC.
- 13./ álé /f./ : fasor
/A nyárfáéalét min kivágták./

B

- 14./ bakszekér /f./ : falusi kisgazdaságban használt egykerékű jármű

/Tud el a bakszekéren a darát!/
/Té banga!/
/Máma barátfuló lesz a zebid./

- 15./ bangá /m./ : buta
/Té banga!/
16./ barátfuló /f./ : kifőtt tészta, főtt krumplival összegyurva. Belül
lekvár.
/Máma barátfuló lesz a zebid./
17./ bécce /f. és m./ : kisborjat hívják így, de mondják a buta gyermeknek
is.
/A kisbécce nevű Dajka lesz./
/Daj, té kis bécce./
18./ bédli /f./ : éjjeli-edény
/Hozd be a bédlit!/
19./ bekecs /f./ : vastag, seleg felső kiskabát, csak télen hordják
/Vedd föl a bekecsédet!/
20./ bicsak /f./ : kiskés
/Élős ez a kis bicsak./
21./ bicsaklik /i./ : nem forog a nyelve már - mert sokat ivott -
vagy a keze megrándult
/Bicsaklik a nyelvö./
/Kibicsaklott a kezö./
22./ bilickézik /i./ : gyermekjáték, egy ütőfával tovább ütnek kis görbe-
fát
/Gyerték! Bilickéssünk!/
23./ biling /f./ : szőlőfürt
/Mennyi biling van ezen a szőlőn./
24./ bimbó /m. ! / : buta
/Té bimbó! Té!/
25./ bódé /f./ : fából készült kis kamra.
/Zárd be a bódét!/
26./ bogárfogó /f./ : légyfogó
/Nizd csak még azt a bogárfogót!/
27./ bokálla /f./ : kőből, vagy agyagból készült kis korsó, pl. bornak.
/Eltörött a bokálla./

- 28./ bongyor /f.és m./: göndörszörű disznó
/Éé bongyor disznót vettem./
- 29./ bólogat /i./ : arra az emberre mondják, aki ülve alszik
/Mit bólogacc, feküdj le!/
30./ bontószék /f./ : erős négylábu asztal, amelyen a disznót felbont-
ják disznóöléskor
/Hozzá le ezt a bontószékét!/
31./ borock /f./ : barack
/Milyen szip ez a borock./
32./ botromász /m./ : durva, csetlen emberre mondják
/De botromász egy ember./
33./ bödön /f./ : háztartási anyagok -pl. zsír - tárolására
/É bödön zsírom van./
34./ böketint /hat.szó/: megközelítőleg merőlegesen szurnak valamit
pl. a földre.
/Böketint áll a földre./
35./ bömhec /m./ : sokat eszik, kövér, jócvő
/Aza bömhec, hogy tömi magát./
36./ bószme /m./ : buta
/Té bószme!/
37./ buborka /f./ : uborka
/Észtek buborkát?/
38./ buggyant /m./ : eredeti nagyságánál kisebb, összehesett
/Ollan buggyant forma rajta ez a bugyogó./
39./ bugyogó /f./ : nadrág
/Egy új bugyogót vettem a vásáron./
40./ bugyor /f./ : ruhával összekötött kis csomag
/É bugyort vitt a hátán./
41./ bujtérnyán /f./ : számárbogáncs
/Nizd csak, mennyi bujtérnyán van itt!/
42./ butykos /f./ : kisebb, zömökebb üveg, kisebb demizson - álta-
lában szeszes italt van benne.
/Huzd még ezt a butykos!/= Igyál belőle!

- 43./ burítottó /f./ szivacs vékony ágából font félgömbö alakú tárgy,
a kicsibék felnevelése ezalatt történik.
/Aggyál a burítottóba a csibéknek ennyi!/
44./ büdösillesztő /f./ szalalkáli /ammóniumkarbonát/
/Vigy a bótba büdösillesztőt!/
45./ büzölög /ig./ valami lassan - nem lánggal - csak füstölve ég
/Még mindig büzölög aza tűz./

C

- 46./ cafat /f. és m. !/ egyik értelme: erős haragt
/A lábbelid csupa cafat lett,
másik értelme: erkölcstelen nő
/Hun jár ez a cafat?/
47./ cafatos /m./ egyik értelme: reggeli haragtól vizes lett
/Cafatos lett a bugyogód./
másik értelme: rossz hírű nőre mondják
/büdös cafatos k..../
48./ cafrangos /m./ : tulzótlan kidiszitett,kieicomezott
/Millen cafrangos ruha volt rajta!/
49./ cájg /f./ : élesztő
/Vigy két dëka cájgot!/
50./ cefetül /hat.sz./: nagyon
/Cefetül elverté./
51./ cekker /f./ : kukoricacsuhéjból font kis kosár
/ Szipön megkötötted ezt a cëkkert./
52./ cemënde /f./ : rossz hírű nő
/Ronda egy cemënde!/
53./ celöke /f./ : rövid - kb. egy méter hosszú - bot
/Fökaptam ö celökét,asztán jól elvertem./
54./ cëpëdlizik /i./ : hideg földön jár mezitláb
/Më cëpëdlizz,mënyy a zágyba!/
55./ ciha /f. és m./ egyik jelentése:a danya külső mosható része
/A ciha eeszakatt./
másik jelentése: rossz hirtben lévő nő

/Cíha è fehérnip lett beállós./

- 56./ citora /f./ : falusi, népi hangszer
/én má jól tudok citorányi./
- 57./ condora /f./ : valaminek a legkisebb darabja
/È conderája since még má nekije./
- 58./ curikk /hat.sz./: vissza - általában a lónak mondják
/Curikk!./
- 59./ cvetter /f./ : kötött kabát
/szip è cvettered van!Hun vetted?/
- 03
- 60./ csalamádé /f./ : egyik jelentése: sűrűszár /kukorica/
/azt a csalamádét lésállózzuk./
másik jelentése: vegyes savanyúság, uborka
káposzta, hagyma felszelve, ecetbe eltéve
/én csalamádét észék a hus mellé./
- 61./ csankatéroz /i./ : valamit kerülget, valamit meg akar mondani
/mit csankatérzol?kon még mit akarsz!./
- 62./ csapa /f./ : valakinek vagy valaminek a lábnyoma
/mennyünk a csapája után!./
- 63./ csapatint /hat.sz./: egészen tele van valami
/Csapatint rakd, né pupozd még!./
- 64./ csákla /f./ : hosszú nyélre erősített hegyes és visszaálló
végű vas
/Csáklával húzzátok!/-le az égő házról a
szuppot, szalmát.
- 65./ csúpás /m./ : rosszul hordja a lábát
/Mér ilyen csúpás tehenet vöttél?/
- 66./ csántérfa /f./ : erős gerenda, melyet a hordók alá tesznek
/Betörtt a csántérfa./
- 67./ császkálódik /i./: feleslegesen mozog, elhagyja helyét
/Mit császkálócc itt?/
- 68./ cseszkelődik /i./: feleslegesen zavarja a másikat
/se cseszkelőgy!./

- 69./ csesztette /i./ : hozzáért, horzsolta
/Egyszeren elcsesztette a szilit./
/Máék jelentése: ne zavarj!
/Nő csesztessi!/
70./ csete-bota /nat.sz./ : ügyetlen, rosszul csinál valamit
/Mér ilyen csete-botába csinálod?/
71./ csétlik-botlik /i./ : minduntalan el akar esni, vagy el is esik
/Mennyit csétlik-botlik./
72./ csétvás /m./ : hibás, pl. jégverte gyümölcs
/Ez a csétvás nem köll./
73./ csibak /f./ : kicsi pipa
/Jó egy csibakod van./
74./ csihar /f./ : görbe, görcsös bot
/Fogott egy csihart, aztán jól elverté./
75./ csingálódik /i./ : kézzel tartja magát pl. faágon
/Nő csingálógy, mer léesöl!/
76./ csissál /i./ : valakit simogat, vakarja a hátát
/Csissád még a hátomat!/
77./ csitkenye /f./ : vadrózsabokor piros termése
/Szégyünk szikkasz csitkenyét!/
78./ csitri /m./ : fiatal lányra mondják
/Ez a csitri még mit akar?/
79./ csobán /f./ : alacsony henger alakú víztároló edény
/A csobánba még tígy vizet!/
80./ csoport /görcngy/ /f./ : kisebb nagyobb földdarab
/Igen csoportos ez a föld./
81./ csoroszla /f./ : ekére erősíthető végén késalakú vas
/A csoroszlát löjjebb köll eresztenyi./
82./ csübbör /f./ : általában víztárolásra használt nagyobb fa-
edény
/A csübbört merd teli vízzel!/
83./ csöditt /i./ : lárájával több embert összehív
/Minek csödítettél ide ennyi embért?/

- 84./ csömölet /f./ csömöletes /m./ : nagyon csunya, izléstelen
/Csömöletés egy ember./
- 85./ csögbog /m./ : görbe, ághelyes fa, bot
/Mér illen csögbogot vágtaal?/
- 86./ csönditt /i./ : kisharanggal harangos /pl.valakit/
/Csöndittenek.Ki halt még?/
- 87./ csörfös /m./ : bőbeszédű kislányra mondják
/Millen csörfös./
- 88./ csörge /f./ : töpörtyű
/Hészöl csörgét? Mast jó friss./
- 89./ csujzeiz /f./ : kelkáposzta főzelék
/Nekem nem köll csujzeiz./
- 90./ csurgó /f./ : eress, a háztető alsó széle
/Né á ki a csurgóra, mer mégázol!/
- 91./ csuri /f./ : veréb
/Fogtam egy csurit./
- 92./ csutora /f./ : általában fából készült kulacs
/Huzd még ezt a csutorát!//Igyál belőllö/
- 93./ csünt /m./ : növéseben elmaradt
/Csünt é-malac./
- 94./ csücskö /f./ vége /pl.egy zsebkendőnek/
/A csücskét foggyátok még./

D

- 95./ déák /f./ : diák
/A déákok mast mennek./
- 96./ délgrafa /f./ telefonoszlop
/A délgrafa kiút./
- 97./ dökni /f./ : vaslemez
/Uj dökni köll idő./
- 98./ déványos /m./ : jó /kedvében van/
/Igen déványos a kedvé./

- 99./ dereje /f./ : kifőtt tészta főtt burgonyával, vagy a nélkül belül lekvár
/Észöl derejét?/
- 100./ dövizson /f./ : demizson
/Atörött a dövizson./
- 101./ divó /f./ : dió
/Égyé divót!/
- 102./ dorgó /f./ : gumitalpu tornacipő
/ A zén dorgóának fejjér a szünő./
- 103./ dómán /f./ : nagykabát, télikabát
/Vettem egy új dómánt./
- 104./ dózni /f./ : zsebben hordható fémdoboz, dohányt tartanak benne
/Éveszett a dózniz./
- 105./ dödölle /f./ : nevezik gúnicának is, buzasternek is. Itt általános eledel volt. A lisztet megpiritották és felengedték vízzel, tettek hozzá főtt burgonyát, és vöröshagymát.
/Égyé dödöllét!/
- 106./ ece-boca /m./ : ügyetlen
/De ece-boca vagy./
- 107./ zéccájg /f./ : evőeszköz
/Mozd el a zéccájgot!/
- 108./ eklendőzik /i./ : ügyetlenül közbe nyul
/né eklendőzz!/
- 109./ elmosóadik /i./ : elhalványodik
/A kipe egisszen elmosóadott./
- 110./ elváduta /i./ : elfogadta, elvállalta
/Mér váduta el?/
- 111./ éverődött /elverődött/ : /i./ : valami elkeverődött, nincs meg
/Ugyé montam, hogy éveréd!/
- 112./ eresz /f./ : a háztető alsó visszafintas széle
/ né á ki a zeresz alá!/
- 113./ zétráng /f./ : a lószerszám kenderből készült része, mellyel a kocsit húzza a ló
/A zétráng még északadt

114./ észteke /f./ : ezzel tisztítják meg az ekét a felesleges földtől,
gastól
/A sésztekém eveszett./

E

115./ érce /f./ : fiatal tyuk
/A zércém má tojnak./

116./ ére /erre/ /nat.sz./ : erre
/Ére gyere./

117./ észteget /ig./ : ijeszteget
/Mű észtögessz!/

118./ évttem /i./ : elbeszélgettem vele, tréfából ellenkeztem
/Jól elővöttünk./

F

119./ fickó /f./ : kövérkés, zömök legényke
/Gyű má tē fickó!/

120./ fejbekül /i./ : fejbe veri
/Mégfejbeküllek tē!/

121./ falangéroz /i./ : csavarog
/Hun falangérozszál?/

122./ falvédő /f./ : gyárilag papírra nyomott, vagy kézimunkázott ruhaanya
a konyhai falrész díszítésére
/Ki köll mosnyi a falvédőt./

123./ farkapinz /f./ : ha a vásáron állatot adott el a gazda, akkor a vétel-
árból, vagy azon felül kapott az a gyermek, aki őriz-
te, esetleg gondozta az állatot
/Tiz forint farkapinzst kaptam./

124./ fatēr /f./ : édesapám
/A fatēr nincs itthon./

125./ fazik /f./ : fasék
/Ez a fazik kilikatt./

126./ fértásajtár /f./ : faedény a borospincében /általában ürtaftalma az
akó negyedrésze/
/Uj fertásajtár köll./

127./ feszt /nat.sz./ : erősen, szilárdan, vagy állandóan

- 11 -
/Köszd meg jó fészte./
vagy
/Fészt futott./

- 128./ féször /f./ : a n z mellett, vagy mögött laból, kukoricaszarvból összetákoltt kicsi helyiség gazdasági felszereléseknek
/Vidd be a sz fészörbe!/
129./ firhang /f./ : függöny
/Huzd el a firhangot!/
130./ firisz /f./ : fűrész
/E firisat vettem./
131./ fiszksalódi /i./ : izeg-mozog
/Né fiszksalódi!/
132./ fityula /f./ : fejkötő
/Szíp a fityulád./
133./ főszik /i./ : szárad
/Lassan főszik a föld./
134./ fonnyadó /f./ : aisanóbiáskor az a zsíros víz, amelyben megfősték a zsíros húsokat.
/A fonnyadót megüttek a kutyák./
135./ föld /f./ : föld
/E jó föld!/
136./ főrevaló /f./ : sapka, kalap
/Itt a főrevaló./
137./ főröstököm /f./ : késői reggeli /pl. aratáskor 9 óra felé./
/Itt a főröstököm, ögyeték./
138./ főső /a./ : feleő
/A főső következik./
139./ főszél /f./ : észak felől fújó szél
/Hideg főszél fuj./
140./ fujtós /a./ : nagyon száraz, nehezen tudja lenyelni
/Eza gánica igen fujtós./
141./ fuszékli /f./ : sokni
/Kilikatt a fuszéklin./
142./ fűsz /f./ : fésű
/Störött a fűsz./

- 143./ füstölő /f./ : ahol a disznóhúst megfüstölik
/Ezeket a sunkákat tédd föl a füstölőbe!/
144./ futykös /f./ : bot
/E futykóssal jól éverté./
- G
- 145./ gajdarász /i./ : énekelget
/Né gajdarássz!/
146./ gajdész /f./ : valahol, valahova
/Mönnny a gajdészba!/
147./ gánica /f./ : megpirított lisz, vízzel feleresztve. Igen népszerű
eledel volt.
/Égyé gánicát!/
148./ gatyá /f./ : alsó nadrág
/Északatt a gatyám./
149./ ganaj /f./ : trágya
/Né tipord a ganajt!/
150./ gerebén /f./ : a kender házi kimunkálásánál használták. Erős fából
sok hosszú szeg felfelé áll.
/Csapkodd bele a gerebénbe a kenderet./
151./ gésztikulál /i./ : kezével maga előtt kapkod
/Mit gésztikulász?/
152./ gezmet /f. és m./ egyik értelme: szemét, szalma, fadarabok
/Esz a gezmetöt gráblád össze!/
másik jelentése: hitvány ember
/Gezmet egy ember./
153./ gica /f./ : kis szalmacsomó
/Hozz be é gicát!/
154./ gilice /f./ : vadgalamb
/Van é gillidax gilicén./
155./ gobáncul /i./ : fonalat összekever
/Esz jól összegobáncútd./
156./ gönc /f./ : sok ruha
/Minek eza sok gönc rajtd?/

- 157./ göröncül /i./ : a földet horzsolja
/Egész hazáig göröncültö a földet./
- 158./ grábla /f./ : gereblye
/Etrött a gráblám./
- 159./ grádics /f./ : lépcső
/Sikos a grádics./
- 160./ gubérál /i./ : - általában nehezen - fizet
/Csak gubérál lő azt a pínzt./
- 161./ gunyhó /f./ : kunyhó
/Aligött a gunyhó./
- 162./ gurgula /f./ : henger - mezőgazdasági szerszám
/Uj gurgulát csinátattam, azt lehet gurgatnyi./
- 163./ gurgulázik /a torkát/ - /i./ : gargalizál
/Sós vízzel gurgulázd a torkodat!/
164./ guriga /f./ : Ures cérnakarika
/Eza guriga a téd lehet./
- 165./ gérin /f./ : görény
/Foztunk é gerint./

1661

Gy.

- 166./ gyepü /f./ : élő sövényből, vagy száraz ágból tákolt kerítés
/Uj gyepüt köll csinányai./
- 167./ gyihos /a./ : nagyon élénk, virganc
/Igen gyihos vagy./
- 168./ gyomarul /i./ : verekedés közben /esetleg játék közben/ földhöz
vágja és ott uti, "meggyomarulja".
/Ezt jól meggyomarítuk./
- 169./ gyüjjön /i./ : jöjjön
/Gyüjjön má!/
170./ gyühecc /i./ : jönetss
/Gyühecc má./
- 171./ gyürekés /a./ : valami öseze van gyürve
/Ez a kabát millen gyürekés./

H

- 172./ hajcúhej /f./ : nagy felhajtsé, keveredés
/Milyen hajcúhej vót./
- 173./ hajsz /hat.sz./ : a béres mondja az igába fogott szarvasmarhának
- ~~hajsza~~ - . *balva*
/Hajsz ne!/
második jelentése: eresz alatt, ahol a tyukok ülnek
/A hiba vannak má a ~~hajsza~~ tikok./
- 174./ halántik /f./ : halánték
/Beverté a halántíkt./
- 175./ háncs /f./ : rafia
/Efogyott a háncs./
- 176./ hángödlí /f./ : csecsemőnek nyakbaakasztható kiskendő, előke
/Tédd föl a hángödlíját!/
második jelentése: a háncs
- 177./ happul /i./ : többet visz az engedélyezettnél, lop
/Eszt hun happúlad?/
második jelentése: a háncs
- 178./ hátulla /f./ : hátulja
/A hátulla még milyen lét?/
második jelentése: a háncs
- 179./ házsártos /m./ : összeférhetetlen, folyton veszekedik
/Házsártos egy ember./
- 180./ hekle-hukla /m./ : észszerűtlenül, meggondolatlanul, bután cselekszik
/Hekle-hukla egy ember./
- 181./ hərbati /f./ : orvosi székfű, pipitér
/Hərbatival köll meggöszölnyi a fejit./
- 182./ herehó /m./ : harácsoló
/Mizd milyen herehó./
- 183./ hetfë /f./ : hétfő
/Máma hetfë van./
- 184./ hëtyke-pëtyke /m./ : nagyon büszke
/Hëtyke-pëtyke ë legin./
- 185./ hi /hat.szó és f./ : első jelentése: béres mondja az igába fo-
gott szarvasmarhának: ~~hajsza~~ *jóbalva*
/Hi ne!
második jelentése: eresz alatt, ahol a tyukok ülnek
/A hiba vannak má a ~~hajsza~~ tikok./

- 215./ karattyul /i./ : sokat beszél
/Mē karattyujj má!/
/Van benne kapca?/
- 216./ kapca /f./ : csizmába, bakancsba lábtekerő
/Van benne kapca?/
- 217./ katangul /i./ : össze-vissza jár, eltévedt
/Hun katangusz?/
/Van e' szíp katulám./
- 218./ katula /f./ : doboz
/Van e' szíp katulám./
- 219./ kazetta /f./ : fából készült kis doboz
/Ebbe a kazettába mi van?/
- 220./ kazó /f./ : kazal
/Ü lössz a kazórakó!/
/Káposzta lössz a zebid./
- 221./ káposzta /f./ : káposzta
/Káposzta lössz a zebid./
- 222./ /be-/ káfful /i./ : beragott
/Jól bekáffutam túló./
- 223./ kánna /f./ : kanna
/A kánnát mossd ki!/
/A kászliba van./
- 224./ kászli /f./ : alacsony szekrény, nagy fiókokkal
/A kászliba van./
- 225./ káva /f./ : a kutnak az a része, mely a föld felett épült
/A káva mellett új küll./
- 226./ /be-/ kávészik /i./ : berag
/Jól bekávészott./
- 227./ kecmerég /i./ : feleslegesen sokat jön, megy, mászkál
/Mit kecmerégsz itt./
- 228./ kecre áll /ragos főnév + ige/ : négykézláb áll
/Kiattas kecre is áhacc, assebányom!/
/Ez a kehē nūn akar má elmūnyi./
- 229./ kehē /f./ : köhögés
/Ez a kehē nūn akar má elmūnyi./
- 230./ kelekóla /n./ : bolondos
/Mér vagy illen kelekóla?/
- 231./ kenén /f./ : kémény
/A kenénbe befiszét e bagó./

- 232./ kepē /f./ : aratáskor a gabonakévéket "kepébe" rakják össze
/Három kepē is lett azon a földön./
- 233./ kese /a./ : szőke, sima haju /szőrű/
/Milyen kесе esa gyereék./
- 234./ kesskenyő /f./ : meleg kendő /nagykendő, kiskendő/
/Jó meleg esa kesskenyő./
- 235./ kiagyusztál /i./ : rendbehoz, megjavít
/Jól kiagyusztád ezéket a bakancsokat./
- 236./ kimin /i./ : kémény
/A kimin lő akar dűnyi./
- 237./ kípesfele /f./ : arca
/A kípesfeleé esupa koss./
- 238./ kípésint /hat. sz./ : óvatosan, keveset /ivott/
/Csak kípésint ittam./
- 239./ kipilled /i./ : kifárad
/Jól kipillettém./
- 240./ kiszni /f./ : faláda
/Bent a kiszni el lehet tűznyi./
- 241./ kobak /f./ : kalap
/Van a kanyag kobakom?/
- 242./ kóbász /f./ : kolbász
/Tis ezé kóbászunk lött./
- 243./ kódis /f./ : koldus
/Esa kódis mit keres itt?/
- 244./ komondíroz /i./ : irányít, parancsol
/Mit komondírozol annyit?/
- 245./ konvenció /f./ : gazdasági események része természetben
/A konvencióm 15 mássa gabna./
- 246./ koperta /f./ : boríték
/Vigy é kopértáti/
- 247./ kórász /i./ : keresgél
/Bivót kórátam./
- 248./ kordé /f./ : kicsi kocsi, szekér /esetleg ha nagyon rossz/
/A kordéba é szamar vót befogva./

- 249./ kotlik /i./: sokat áll magába pl. a ledarút szőlő
/kiprésülöm, öléget kotlott./
vagy a tyuk is kotlik;/Kotlik két tikom./
- 250./ kotonoz /i./ : valamit keres és közben zörög
/Nő kotonozni!/
/Mit kotonozni?!
- 251./ kotyogó /f. és m./: egyik jelentése: a must forrásakor használják
/Két kotyogóm is van./
másik jelentése: folyton beszél, belebeszél
/Mit kotyogsz?!
- 252./ köcsög /f./: agyagedény /pl.: tejesköcsög/
/Pé literés eza köcsög./
- 253./ kölök /f./ : kölyök
/Tő kölök hun vótáy/
/Kölök a kölyök./
- 254./ köpeszt /i./: a néjét levesszi valaminek
/Köpeszd lő a tojás néjját!/
/Köpeszt a köcsög./
- 255./ köpu /f./ : kégen a vaját ebbe /vorték/ készítették
/Jé eza köpu./
- 256./ körti /f./ : körte
/Finom eza körti./
- 257./ kött /f./ : salt /-kelt/-tészta
/Köttet ettünk./
- 258./ kövesztött /f./: vízben megforralt zsíros hús, szalonna
/Téad föl a füstre a kövesztöttet!/
/Kövesztött a köcsög./
- 259./ klozét /f./ : WC.
/Ki kő mernyi a klozétot./
- 260./ krédénc /f./ : üveges /-konyha/ szekrény
/Hun vötted eszt a krédéncét?/
/Kréde a köcsög./
- 261./ kribli /f./ : kicsi edény
/Sz a kribli telé lett./
- 262./ krucifikszom /f./: nem durva káromkodás
/A krucifikszomát nekijjé./
- 263./ Krumpli /f./ : Burgonya
/Kögsüt a krumpli./
- 264./ Kufför /f./ : bőrönd /koffer/
/Kehéz eza kufför./

- 265./ kugli /f./ : teke
/Gyere kuglisayi!/
266./ kuglóf /f./ : hullámos formára süttött magas kalács
/Egyé kuglófot!/
267./ kulló /f./ : egy vagy kétkerekű kézzel húzható kiskocsi
/Tédd föl a kullóra!/
268./ kussancs /m./ : bosszantóan hallgat, haragszik és nem szól sokáig
/Mit kussancskocci!/
269./ kukszél /f./ : dél felől /Adriai tenger felől/ fújó meleg légáram
/Jó esa kukszél./
270./ kundiss /i./ : keres, kutat valami után /esetleg titokban/
/Ússze kundisszott mindent./
280./ kunyérál /i./ : kéréget, könyörög valamiért
/Hé kunyérágass tülö./
281./ kupec /f./ : marhakereskedő
/Eza kupec vëttë még./
282./ kupásszék /f./ : a cipész három lába kis székecskéje
/Benn ül a kupásszékbe./
283./ kurkál /i./ : vájkál, kotorász
/Mér kurkálod a zorodat?/
284./ kurugla /f./ : a kesencéből ezzel húzzák ki a tüzet, szikrát
/Étörött a kuruglanyelë./
285./ kuszli /f./ : kis köteg szalma, széna
/Csak ë kuszli szóma vót./

h

- 286./ lafatyul /i./ : a kutya a nyelvével a folyadékot
/Eza dög belafatyúta mindet./
287./ lajtörgya /f./ : létra
/Jó hosszi esa lajtörgya./
288./ langaló /f./ : lángos
/Eszë langalót?/
289./ laska /f./ : pászka /kovásztalan kenyér/
/Kaptunk laskát./

- 307./ lőmbitál /i./ : hintázik
/Gyere lőmbitállunk!/
308./ lőngéc /n./ : hosszú, vékony magas /ember/
/Lőngéc é gyembér./
309./ lotyhatt /n./ : összeesett /pl. érett gyümölcs/, vagy gyenge ember
/Lotyhatt é gyembér./
310./ lú /f./ : ló
/Eza lú rugós./
311./ lud /f./ : liba
/Éveszték a ludain./
312./ lúke /n./ : buta
/Lúke é gyembér lett./
313./ likál /i./ : lyukat csinál
/Jószí likál./
- M
- 314./ mafla /n./ : buta
/Té mafla!/
315./ marháskodik /i./ : bolondozik
/Má mögin marháskocci!/
316./ masinista /f./ : gőzmozdonyvezető
/A ezomszid a masinista./
317./ má /már/ /i.hat.sz./ : már
/Má mögin lőmbitász?/
318./ máma /i.h.sz./ : ma
/Máma eső léssz./
319./ mácsik /f./ : kifőtt tészta
/Máma mácsik léssz./
320./ májtër /f./ : malter /habarcs/
/Kevés a májtër./
321./ májztër /f./ : mester ur
/A májztër ur itthonvan?/
322./ málészáju /n./ : gyáva legényre mondják
/Ne lígy ollan málészáju./

- 352./ ördendőli /n./ : nagyon ócska, nem sokéró
/Igen ördendőli eza zanyag./
- 353./ oskola /f./ : iskola
/Mast sokkal jobb iskolába járnyi./
- 354./ ósó /hat.sz./ : alsó
/A zósó a téd./
- 355./ ószél /f./ : délről fujó szél
/A zószél melegobb./
- Ö
- 356./ öblöget /i./ : sokat beszél
/Mennyit tudott öblögetnyi./
- 357./ ölfá /f./ : hasított teste fa, melyet ölbe raktak a favágók
az erdőn
/jó ölfát vötté./
- 358./ öregibül /hat.sz./ : nagyjából
/A zöregibül légyalútaa./
- 359./ ösztövéres /n./ : száraz hus /nem zsíros/
/én a zösztövéreesset szeretém/
- 360./ ött-kátt /i./ : össze-vissza kiabál
/Mit öt-káttassz itt?/
- 361./ öveg /f./ : üveg
/Hozz ebbe a zövegbe pötromot./
- P
- 362./ pallang /f./ : desakából készült kerítés
/Esz a pallangot megkell csinányáni./
- 363./ pallás /f./ : padlás
/Lösszakatt a pallás./
- 364./ pallu /f./ : padló
/Eza pallu eerepott./
- 365./ paradejszon /f./ : paradiceom
/Jóe eza paradejszon./
- 366./ paszita /f./ : a keresztelő után evés, ivás
/Mánn paszita vót./

- 367./ patka /f./ : széle valaminek /utnak, vasutnak/
/A patkán némenny!/
368./ patalléroz /i./ : idegesen ugrál, szaladgál
/JÁNA Jába patalléroz./
369./ páku /f./ : jó legelő, gazdag fű /pl. a tehén legeltetéséhez/
/A pákumba jólakott esa tehén./
370./ pejsli /f./ : tudókán
/Ném küll a pejsli./
371./ péle /f./ : pléh
/Sza péle kilikatt./
372./ pemet /f./ : hosszú botra erősített szalma, vagy kukorica csuhéj
/Viszd be a pemetét!/
373./ pékődi /f./ : pléhből készült kis edény
/Mi ven ebbe a pékődibe?/
374./ pékőráj /f./ : kis edény
/Betessém ebbe a pékőrájba./
375./ pérsóniás /m./ : különös, különö
/Pérsóniás ő gyembér./
376./ pészterkél /i./ : babrál, javítani akar valakit
/Né pészterkéd!/
377./ pésztonka /m./ : fejlődésében elmaradt
/Pésztonka ő lán vagy./
378./ petésszirom /f./ : petrosselyem
/Hozd be ő kis petéssziromot./
379./ pikszis /f./ : kicsi edény
/Mi van ebbe a pikszisbe?/
380./ pintér /f./ : kádár
/Vudd el eszt a hordót a pintérhő./
381./ pisis /m./ : fiatal, sorduló lányokra mondják a nagyobb legények
/Té pisis!/
382./ pitli /f./ : kicsi edény
/Vudd ki eszt a pitlit!/
383./ plájbász /f./ : ceruza
/Vegyé egyujj plájbászt!/

R

- 400./ ramaty /f.és m./ : egyik jelentése: szemét, fadarabok, szalma
/Söpörd össze azt a ramatyot!/
másik jelentése: jellemtelen ember
/Ramaty ő gyembér lett belül!./
- 401./ rámul /i./ : összerak valamit, elrak valamit
/Mit rámász ott?/
- 402./ ráspu /f./ : reszelő
/Vigy a bótba ő rásput!./
- 403./ rátarti /m./ : büszke, kevély, gőgös
/Nem tom mér olyan rátarti?/
- 404./ rédli /f./ : tűzhelyen lehajtható vasrész
/Tedd föl a rédlire!./
- 405./ rempül /i./ : valakit kicsinyit, szid, rágalmaz
/Íg a sorcám, valaki rempül./
- 406./ repöta /f./ : megismételni valamit /pl. ebédet kérni másodszor is/
/Gyertek repötára!./
- 407./ rétérát /f./ : dülendező WC.
/Mhellett a rétérát hellett is új kell./
- 408./ retyetül /i./ : feleslegesen sokat beszél
/Mit retyetűsz annyit?/
- 409./ réce /f./ : kacsa
/Nigy récét is mögtüntem./
- 410./ rékli /f./ : kötöttkabát
/Kilikatt a rékli./
- 411./ ribillió /f./ : nagy surszavar, nagy baj
/Létt olyan ribillió./
- 412./ ridikul /f./ : kizárás
/Hun a ridikulóm?/
- 413./ riful /i./ : valamit tönkre tesz
/Má azt is elrifutad./
- 414./ rín /i./ : sir
/Mit kell annyit rinya./

- 431./ sipka /f./ : sapka
/Uj sipkát vettek./
- 432./ szakkul /i./ : izlik valami, kedvére van
/Nem szakkul neki a munka./
- 433./ szárga /f./ : a szekér hátolsó részén lévő rácsos zárórész
/Évesztették a szárgát./
- 434./ sparhelt /f./ : tüzhely
/Mér vették új sparheltet?/
- 435./ szepkülál /i./ : gondolkozik, latolgat
/Csak ki szepküláta./
- 436./ spongya /f./ : szivacs
/Spongyával törődött le./
- 437./ stanőeli /f./ : zacskó
/E stanőeli cukrot tessék annyi./
- 438./ stélácsi /f./ : több részes faállvány
/A stélácsiira kell tenni./
- 439./ stokédli /f./ : négylábu /hátnélküli/ ulóbutor
/Tud odább a stokédlit!/
- 440./ stupli /f./ : dugó
/Benné törött a stupli./
- 441./ subër /f./ : a szekér hátsó részén lévő rácsos zárórész
/Üllé a subërre./
- 442./ sublat /f./ : régi butor, nagy fiókjai vannak
/A sublatba van./
- 443./ suhanc /f./ : serdülő fiúk
/Ezek a suhancok kátoznak./
- 444./ sumákul /i./ : hallgat /-mert érzik, hogy bűnös, rosszat tett./
/Mit sumáktok itt?/
- 445./ szanna /f./ : valaminek a többsége, nagyobbik fele
/A szanna azoké lett./
- 446./ suttyó /m./ : serdülő fiúk
/Ezek a suttyó legények csavarognak itt./
- 447./ süddő /f./ : fiatal malac
/Szép ő süddőt vették./

448./ süsü /m./ : butácska
/ Ó tē sūsü! /

449./ sütnivaló /f./ : egyik értelme: kevés az esze
/Jaj de kevés a sütnivalód./
másik értelme: falusi kenyérkovásba teszik erjesztőnek - házilag készítik.
/Kírgy ő kis sütnivalót! /

450./ sütrák /f./ : bután néz mint a sült rák
/Sámul akáxa mind a sütrák./

451./ süttululu /m./ : bután, bambán néz
/Niz mind a süttululu./

452./ süveg /f./ : fejre való kalap, kucsmá
/Védd lő a süvegédet! /

32

453./ szalados /f./ : régi kásaszerű édes étel /kicsírázott búzából készül./
/Égyé szaladost./

454./ szapul /f./ : egyik jelentése: régen mosás előtt fával ütötték a ruhát: szapulták
/Sok ruhát köllött szapúnom./
másik jelentése: valakit szidnak, rágalmaznak
/Mégis másokat szapúsz./

455./ szatyor /f./ : növényi rostból /kukoricahéjból/ készült kosár
/Ebbe a szatyorba tédd! /

456./ szécska /f./ : apróra vágott állati takarmány
/Szécskát étetünk./

457./ szekörce /f./ : kisbalta
/Szekörccel évágta a kezit./

458./ szelence /f./ : orgona -/virág/
/Jó szaga van a szelencének./

459./ szilatul /f./ : szel /pl. kenyeret/
/Szilatuld lő./

460./ szimulál /f./ : mélyen hallgat, mást mutat magáról
/Mit szimulász? /

- 461./ szin /f./ : gazdasági udvarban szekér s egyéb gazd.felszerelésé-
re épített hevenyészett helyiség
/Tud ki a szinből a szekeret!/
462./ sziva /f./ : szilva
/Mégirétt a sziva./
463./ szivács /f./ : kosárkötésre használt növény vesszője
/Ebből a szivácsból kössé kosarakat!/
464./ szivos /m./ : nem száraz, nedves kissé
/Nem lehet még gyöjtenyi, kicsint szivos./
465./ szóma /f./ : szalma
/Szíp ő szómakalapod van./
466./ szomogy /f./ : háttető alsó, legbelső része
/A szomogy alá tetté./
467./ szuszi-muszi /m./ : álmos, lusta, rest emberre mondják
/Szuszi-muszi ő gyember./
468./ szülesig /f./ : takarmány az állatok részére/széna, lucerna stb./
/Szivos még eza szülesig./

T

- 469./ talicska /f./ : egykerékű kis jármű, oldalai deszkából
/Ebbeja talicskába hozzá mm viszhorta homokot./
470./ taliga /f./ : az eke első része a két kerékkel
/Étörött a taligám./
471./ töcséráj /f./ : termelőszövetkezet /tszcs./
/A töcsérájba dűgozik./
472./ teleng /f./ : Valaminek az utolsó darabja
/A telenggyő is elveszett má./
473./ töráta /m./ : rendetlen, elhanyagolt, gondozatlan hely
/Töráta ő hel./
474./ törnác /f./ : a ház udvari részén nyitott folyosó
/A törnácba jáccatok./
475./ tergyéget /i./ : integet
/Annyit tergyégetten, mégse láttá még./

- 492./ tötyöri /f./ : kicsi, menni tanuló gyermeknek mondják
/kis tötyörim, gyere idő!/
493./ trák /f./ : létrához hasonló, de rövidebb és keskenyebb. Négy
csaber tud rajta vinni pl. leölt disznót.
/Tegyék rá a trákra!/
494./ tráncsérdűszka /f./ : husvágó deszka
/A tráncsérdűszkán köll a húst vágnyi./
495./ tréccsül /f./ : elbeszéli az időt valakivel
/Mér köll annyit tréccsünyi?/
496./ trigó /f./ : trikó
/kötött ing/
/A trigót védő föl!/
497./ tuli /f./ : ágy alá betolható és kihúzható fekvőhely
/En a tuliba aluszok./
498./ tuszli /f./ : sebes újra húzható, ruhából, vagy bőrből készült
védő
/Vargyatok a kezemre ő tuszlit./
499./ tulegy /h.sz./ : lónak mondják: jobbra
/Tulegy, ne!/
500./ türet /f./ : nagy csomó, sok
/Ő türet gaszt szétten./

U

- 501./ üdőtlenyebb /m./ : fiatalabb
/U sokkal üdőtlenyebb./
502./ ümög /f./ : ing
/Eza zümög északatt./

V

- 503./ vakablak /f./ : a szoba falába épített bemélyedés, polcnak
/esetleg előtte kép van, hogy eltakarja./
/Védő ki a vakablakbul./
504./ vakarc /f./ : kenyérsütéskor összekotort, megmaradt tészta,
amiből egy kicsi kenyér lesz.
/Elüsször a vakarcot köll megenni./

